

EUROPA - POŁOŻENIE I UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI

EUROPA

mapa przeglądowa

0 500 1000 km

Wysokość
lądów
[m n.p.m.]

Głębokość
mórz
[m p.p.m.]

- Europa jest jednym z mniejszych kontynentów - 10,5 mln km² powierzchni Ziemi;
- Mniejsza od Europy jest tylko Australia (7,7 mln km²);
- W Europie leży aż 47 państw;
- Najmniejszy kraj na świecie: Watykan (0,5 km²);

- Część największego państwa świata - Federacja Rosyjska 17 mln km²;

POŁOŻENIE EUROPY NA KULI ZIEMSKIEJ

- ➡ Europa w całości leży na półkuli północnej;
- ➡ Większa część na półkuli wschodniej, a niewielka na półkuli zachodniej;

Kontynent europejski oblewają dwa oceany:

- Ocean Arktyczny od północy;
 - Ocean Atlantycki od zachodu;
-
- ➡ Atlantyk oddziela Europę od Ameryki Północnej i Południowej;
 - ➡ Między kontynentem europejskim a Afryką rozciąga się Morze Śródziemne;

- Cieśnina Gibraltarska łączy Ocean Atlantycki z Morzem Śródziemnym;
- W tym miejscu kontynent europejski znajduje się tylko 14 km od Afryki;

Stanowiące wschodnią granicę
Europy góry Uralu ciągną się przez
ponad 2000 km - to cztery razy
więcej niż odległość z Gdańska do
Krakowa.

Stambuł

Tureckie miasto Stambuł leży po obu stronach cieśniny Bosfor, a więc na dwóch kontynentach - w Europie i w Azji.

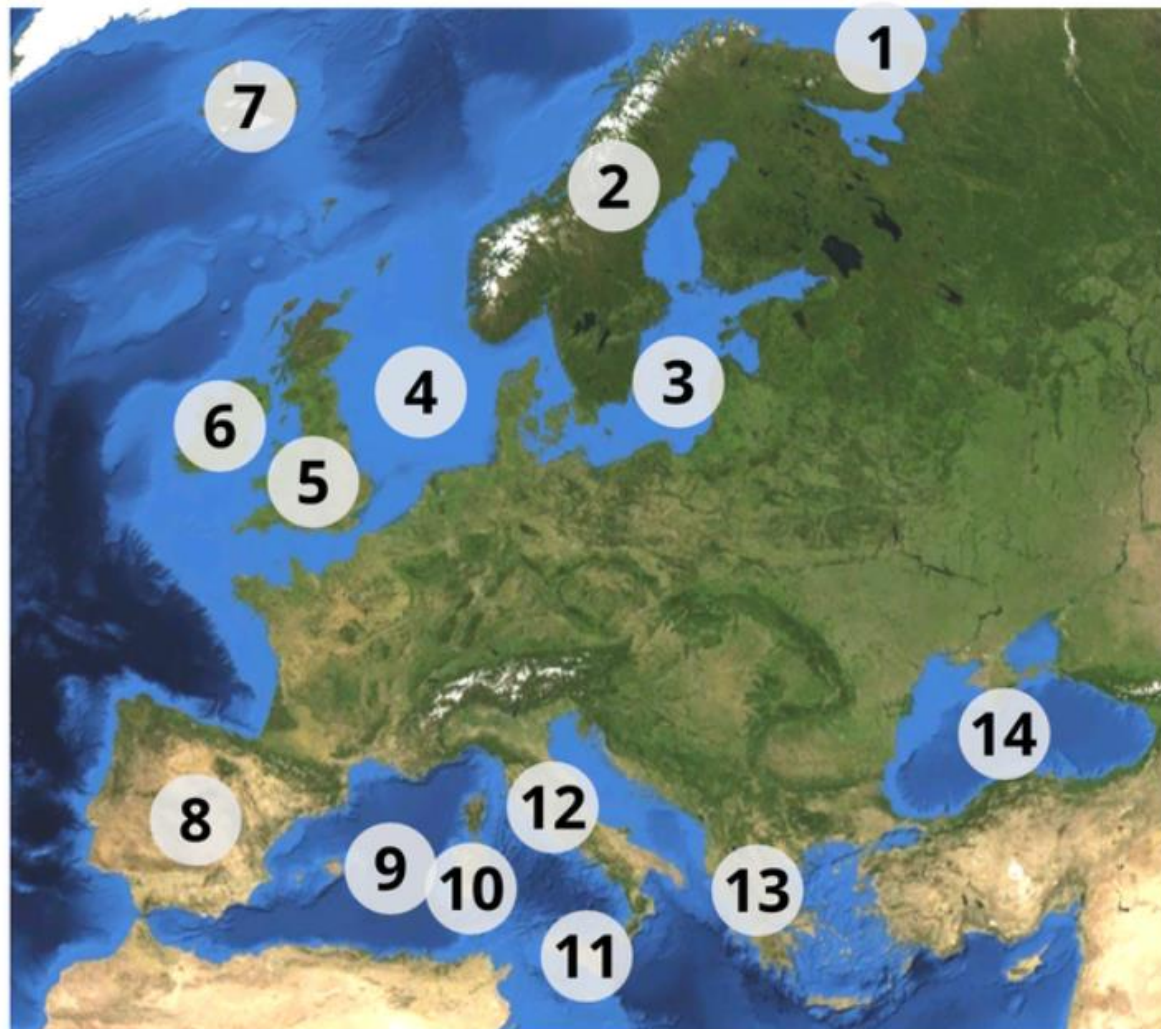
EUROPEJSKIE PÓŁWYSPY I WYSPY

1/3 powierzchni stanowią półwyspy oraz wyspy
(25% powierzchni Europy to półwyspy, a 7,5% - wyspy);

Największe europejskie półwyspy: Półwysep
Skandynawski, Półwysep Kolski, Półwysep
Iberyjski, Półwysep Bałkański, Półwysep
Apeniński;

Największe europejskie wyspy: Wielka
Brytania, Islandia, Irlandia, Sycylia;

EUROPEJSKIE PÓŁWYSPY, WYSPY ORAZ MORZA

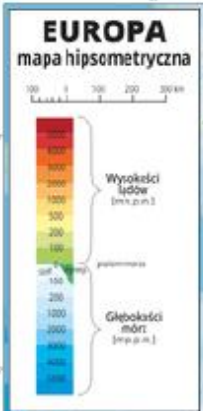
1. Morze **Barentsa**
2. Półwysep **Skandynawski**
3. Morze **Bałtyckie**
4. Morze **Północne**
5. Wyspa **Wielka Brytania**
6. Wyspa **Irlandia**
7. Wyspa **Islandia**
8. Półwysep **Iberyjski**
9. Morze **Śródziemne**
10. Wyspa **Sardynia**
11. Wyspa **Sycylia**
12. Półwysep **Apeniński**
13. Półwysep **Bałkański**
14. Morze **Czarne**

LINIA BRZEGOWA EUROPY

Duża liczba półwyspów i dużych wysp, a także występowanie wybrzeży o wielu zatokach i małych wyspach sprawia, że kontynent europejski ma bardzo urozmaiconą linię brzegową o długości około 38 tysięcy km. Niespełna trzykrotnie większa Afryka ma linię brzegową krótszą o prawie 8 tysięcy km.

UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI - EUROPA

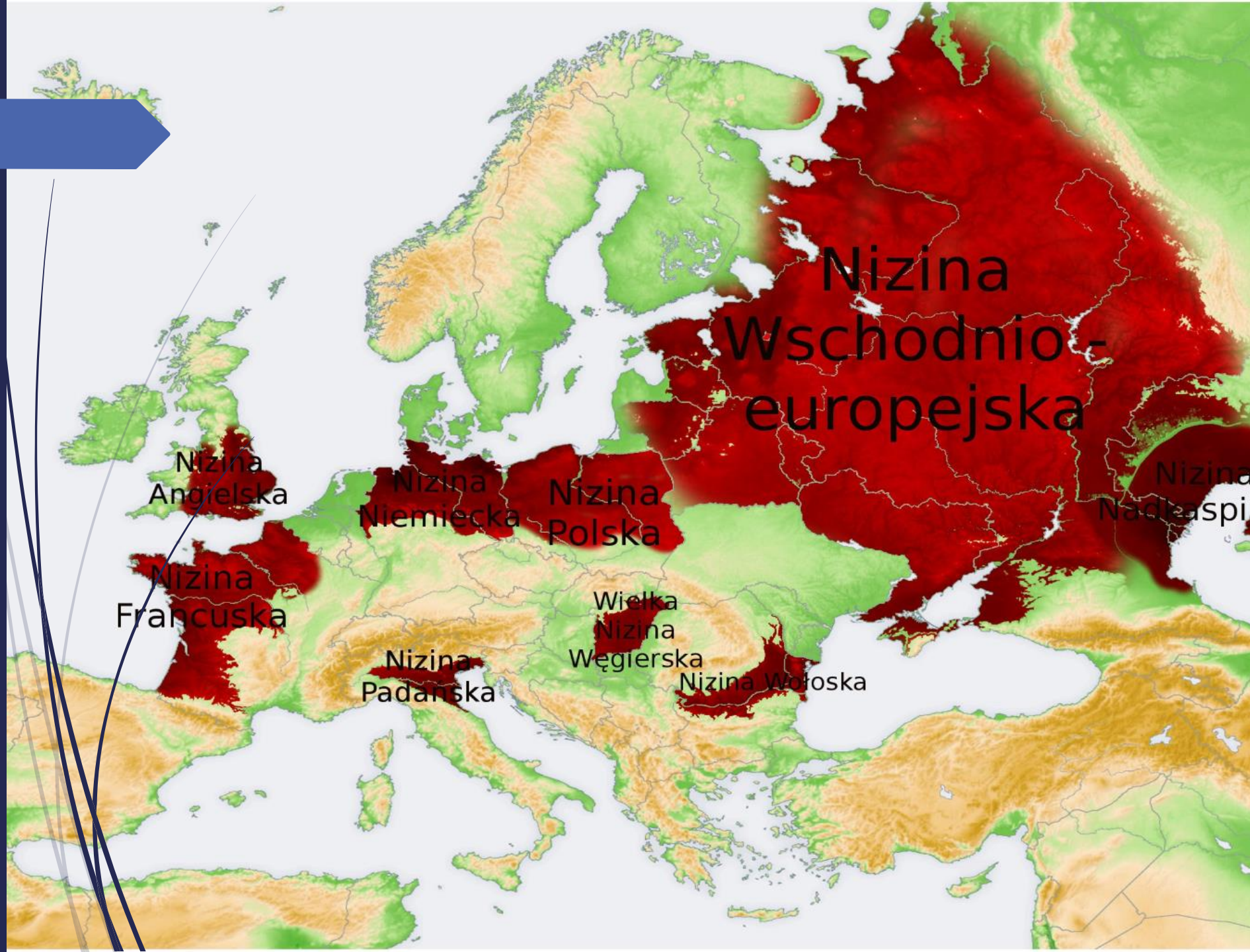
- Przeważającą część Europy stanowią niziny;
- Zajmują prawie $\frac{3}{4}$ jej powierzchni;
- Niziny znajdują się przede wszystkim we wschodniej części kontynentu;
 - Nizina Wschodnioeuropejska,
 - Nizina Nadkaspijska, na której leży najniższy punkt Europy - depresja położona 28 m p.p.m.

Rozległy pas nizin ciągnie się również przez
środkową i zachodnią część kontynentu: od
francuskiego wybrzeża Oceanu Atlantyckiego
po obszary leżące na południe od Morza
Północnego i Morza Bałtyckiego.

Tworzą go Nizina Francuska i Nizina
Środkowoeuropejska

Nizina
Wschodnio-
europejska

Nizina
Angielska

Nizina
Niemiecka

Nizina
Polska

Nizina
Nadkaspicka

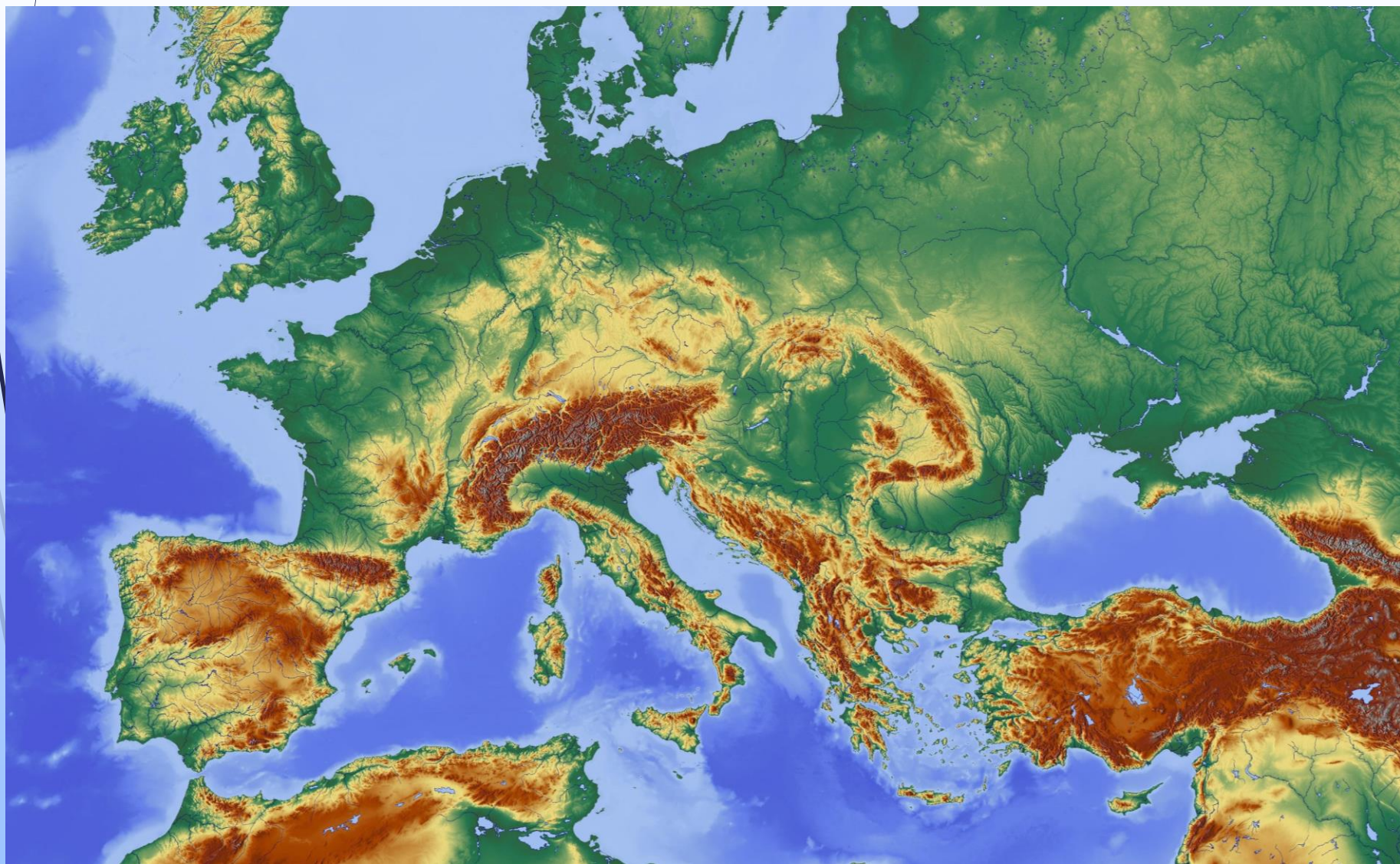
Nizina
Francuska

Nizina
Padana

Wielka
Nizina
Węgierska

Nizina Wołoska

-
- Zachodnia i środkowa część Europy to dominacja obszarów górskich;
 - Do większych łańcuchów górskich należą: **Alpy, Karpaty, Pireneje, Apeniny, Góry Dynarskie i Góry Skandynawskie;**
 - Większość z nich rozciąga się na południu kontynentu;
 - Góry Skandynawskie leżą na północy;
 - Najwyższy szczyt Europy jest położony w Alpach **Mont Blanc** (4810 m n.p.m.)

Wysokość Mont Blanc stale się zmienia.
Prowadzone co dwa lata pomiary wykazują
zróżnicowanie wysokości od 4808 do 4811 m n.p.m.

Dlaczego tak jest ?

Na wierzchołku góry znajduje się lodowiec,
który w zależności od okresu ma mniejszą
lub większą grubość.

Obszary wyżynne znajdują się zarówno na wschodzie kontynentu (np. Wyżyna Środkoworosyjska), jak i na jego zachodzie (np. Wyżyna Bawarska w Niemczech).

Regiony geopolityczne

Regiony geopolityczne, skupiające państwa o podobnym położeniu geograficznym, wspólnej historii, silnych związkach gospodarczych i politycznych.

Region geopolityczny	Państwa
Kraje alpejskie	Austria, Liechtenstein, Szwajcaria, Niemcy, Francja, Włochy, Słowenia
Europa Południowa	Włochy, Hiszpania, Portugalia, Grecja, Bułgaria, Albania, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Serbia, Kosowo, Czarnogóra, Macedonia, Turcja, Malta, Andora, Monako, San Marino i Watykan
Kraje Beneluksu	Holandia, Belgia, Luksemburg
Kraje skandynawskie	Norwegia, Dania, Szwecja, Finlandia i Islandia
Kraje bałtyckie	Estonia, Łotwa, Litwa
Kraje nadbałtyckie	Dania, Szwecja, Finlandia, Rosja, Estonia, Łotwa, Litwa, Polska i Niemcy

Rozpad państw Europy

Państwa przed rozpadem	Państwa powstałe po rozpadzie
Związek Radziecki	Rosja, Ukraina, Białoruś, Estonia, Litwa, Łotwa, Mołdawia
Jugosławia	Serbia, Chorwacja, Bośnia i Hercegowina, Słowenia, Czarnogóra, Macedonia, Kosowo
Czechosłowacja	Czechy, Słowacja

Charakterystyczne dla północnej Europy są liczne wzniesienia i jeziora (znajduje się tam między innymi największe jezioro Europy - Ładoga).

Ważną rolę w kształtowaniu rzeźby terenów, na których one występują, odegrał przykrywający je przez wiele tysięcy lat lądolód. Ten typ krajobrazu występuje również na polskich pojezierzach oraz Pojezierzu Fińskim.

Na Pojezierzu Fińskim znajduje się ponad
60 tys. jezior polodowcowych.

- Europę od północy oblewają wody Oceanu Arktycznego, a od zachodu – Oceanu Atlantyckiego.
- Morze Śródziemne oddziela Europę od Afryki.
- Granica między Europą i Azją biegnie w większości lądem – wschodnim podnóżem Uralu oraz północnym podnóżem Kaukazu. Wytyczono ją z powodu różnic historycznych i kulturowych.
- Duże obszary w Europie (szczególnie na wschodzie) zajmują niziny.
- Zachodnia i środkowa część kontynentu odznaczają się urozmaiconą rzeźbą terenu. Wznoszą się tam takie łańcuchy górskie, jak Alpy, Karpaty czy Pireneje.

